

2. Герасимчук В.І. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність [Текст] / В.І. Герасимчук. – К. : Вища школа, 2005. – 276 с. – 15000 екз. – ISBN 7-234-68975-4.
 3. Воротіна Л.І. Розвиток підприємництва в економіці України / Воротіна Л.І. // Вісн. Київ. ун-ту. Економіка. – 2007. – № 1. – С. 40 - 54. – 3500 екз. – ISBN 5-85647-056-7.
 4. Варналій З.С. Моніторинг малого підприємництва України (економічні та правові аспекти) / Варналій З.С. – К. : Ін-т приватного права і підприємництва України, 2009. – 326 с. 10000 екз. – ISBN 5-94462-025-0.
 5. Recommendations concerning criteria of definition of small business / Economical portal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ec.europa.eu>. – 15.01.2009.
 6. The certificate of the companies. Small and Medium Sized Enterprise Statistics for the UK 2009 / SBS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sbs.gov.uk>. – 31.08.2009.
-

Кармазін В.А.

к.т.н., доцент НТУУ «КПІ»

Антонюк А.В.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У даній статті проаналізовано міжнародний досвід регіональної складової інноваційного розвитку. Визначено негативні фактори в українській економіці, подолання яких дозволить збільшити випуск інноваційної та високотехнологічної продукції. Запропоновано комплекс заходів щодо активізації інноваційних процесів за рахунок потенціалу регіонів.

In this article the international experience of a regional component of innovative development has been analysed. Negative factors in the Ukrainian economy have been defined. Their overcoming will allow to increase production of innovative and highly technological products. It was offered a complex of actions for activation of innovative processes due to regions's potential.

Ключові слова: інноваційний процес, інноваційно-технологічні центри, інноваційна активність, інноваційний промисловий кластер, регіональний підхід.

Вступ. Сучасні стратегічні й тактичні задачі України, а саме намагання інтегруватися до європейського співтовариства, роблять економічне зростання за рахунок наукових здобутків та їх технологічного застосування однією з найактуальніших проблем. Проте, інноваційні процеси стримуються цілою низкою організаційних, фінансових та правових чинників, а сама українська економіка продовжує базуватись на сировинному та низько-технологічному устрої. Тривала економічна криза, тягар соціально-економічних проблем, гострота регіональних диспропорцій – ці реалії сучасного українського життя викликають необхідність їх подолання, що неможливо без активізації інноваційної діяльності на загальнодержавному і регіональному рівнях.

Вивченням інноваційного розвитку регіонів та засобів його активізації

займаються автори: Семиноженко В.П., Данилишин Б.М., Бойко Є.І., Мікловда В.П., Гаєць В.М.

Постановка задачі. Формулювання цілей статті – оцінка рівня інноваційно-технологічного рівня регіонів, аналіз статистичних даних, вивчення досвіду провідних країн світу, визначення проблем та пріоритетів територіального розвитку, розробка заходів для активізації інноваційних процесів за рахунок потенціалів регіонів України.

Методологія базується на використанні економіко-математичних методів в групуванні регіонів за рівнем інноваційного потенціалу та структуруванні галузей промислового комплексу України.

Результати дослідження. Однією з основних причин гальмування процесу формування й реалізації інноваційної моделі економічного розвитку в Україні є нерозвиненість системного функціонування наукової та інноваційної сфери на регіональному рівні. В сучасних умовах, при зростанні мобільності людей, фінансів, виробничих потужностей, особливо у межах ЄС, необхідні не лише передові технології та виробництва, але в першу чергу регіони, готові прийняти їх та забезпечити їх діяльність.

Аналіз статистичних даних за останні два роки дозволив зробити висновок про повільний стан інноваційної активності підприємств регіонів України. Проте, наявні й деякі зміни: частка інноваційно-активних промислових підприємств у загальній кількості промислових підприємств у 2008 р. в цілому по Україні збільшилася до 14,2 % проти 11,2 % у 2007 р. Заслуговує на увагу також зміна регіонів-лідерів за даним показником, до складу яких, окрім традиційного м. Києва (33,4 % інноваційно-активних промислових підприємств), увійшли Івано-Франківська область (30,6 % у 2008 р. проти 12,9 % у 2007 р.), Вінницька область (23,9 % у 2008 р. проти 12,5 % у 2007 р.), а також Волинська, Чернівецька, Львівська, Кіровоградська, Чернігівська, Полтавська області, що мають даний показник вищий за середній по Україні.

Існує значна асиметрія серед регіонів України щодо залучення інвестицій в основний капітал. Лідерство за цим показником належить м. Києву (18,3 % до загального обсягу інвестицій), потім ідуть Донецька (9,5 %), Дніпропетровська (7,8 %), Одеська (6,8 %), Харківська (6,7 %) та Львівська (4,8 %) області. На основі рейтингових оцінок інноваційного потенціалу регіонів України можна зробити висновок, що на перших місцях у 2008 р. знаходились: м. Київ ($R_j = 2,392384$), Харківська ($R_j = 1,192027$) та Донецька ($R_j = 1,14072$) області [5]. Низький інноваційний потенціал мають Рівненська та Хмельницька області.

Шляхом до створення конкурентоспроможної економіки, є активне використання *наявної науково-технологічної бази у промисловості*, тобто тісний зв'язок між науковими досягненнями та впровадженням створених нових технологій у виробництві. Якщо ж, розглядати динаміку за регіонами, то побачимо, що майже дві третини загальної кількості наукових організацій розташовано в економічно розвинених регіонах: 24,8 % – у м. Києві, 15,7 % – у Харківській області, 7,2 % – у Дніпропетровській, 5,6 % – у Львівській, 5,4 % – у Донецькій.

Не кожному регіону України вдається створити ефективну модель

розвитку промислового виробництва, здатну стійко генерувати новинки технологій, ноу-хау, відкриття, а також зуміти адаптуватися до розроблених в інших країнах нових процесів, технологій, товарів. Саме цій меті служать *інноваційні промислові кластери*. Моделі інноваційних промислових кластерів працюють в АР Крим, Вінницькій, Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Рівненській, Тернопільській, Херсонській, Хмельницькій, Чернівецькій областях та м. Севастополі.

В розвинених країнах за минулі десятиліття відбулася так звана «регіональна революція», яка викликала трансформацію внутрішнього устрою економіки. Так, владна еліта Європи почала усвідомлювати, що саме регіони є «двигуном» економічного розвитку, який базується на дослідженнях, техніці та інноваціях. Виникла мережева модель, яка включає автономні та, що важливо, взаємозамінні ланки – виробничі комплекси і підприємства, які на основі кооперації утворюють виробничий кластер. Саме їх називають основою сталого розвитку і конкурентоспроможності країни [4].

Слід зазначити, що домінуюча в країні внутрішня виробничо-територіальна організація більшості регіонів не забезпечує їхньої конкурентоспроможності в глобальному ринку. У результаті політики розміщення продуктивних сил в Україні не існує практично жодного конкурентоспроможного територіального кластера [2].

Розвитку інноваційної діяльності українських підприємств перешкоджають фінансові чинники, що, насамперед, пов'язано з браком коштів. Відсутніми є механізми залучення венчурного капіталу, залучення заощаджень населення для інноваційної діяльності, не вирішені фінансово-кредитні питання щодо малого бізнесу, не розроблені механізми страхування інноваційних ризиків.

Для успішного інноваційно-технологічного розвитку регіонів важливо визначити пріоритетні напрями, в основу яких покласти регіональний підхід [1]. Серед пріоритетів, що відбивають новий етап територіального розвитку, повинні бути наступні:

- істотне розмежування функцій між центром і регіонами;
- розвиток територіальних мережевих моделей організації науково-виробничих систем;
- залучення до складу територіальних мережевих моделей малого виробничого й інноваційного бізнесу;
- використання державно-приватного партнерства в якості одного із базових механізмів взаємодії держави і бізнес-співтовариств в інноваційній сфері [3].

Для активізації інноваційних процесів за рахунок потенціалу регіонів України доцільно:

1. На національному рівні розробити та впровадити регіональні інноваційні програми, спрямовані на розв'язання важливіших проблем інноваційного розвитку кожного регіону. Це забезпечить керованість процесу, підвищить рівень інноваційної діяльності.

2. Визначити джерела фінансування для створення та функціонування

інноваційних систем регіонів. Необхідно створити регіональні структури метою якого має бути максимально ефективне використання державних коштів. Це дозволить підвищити інвестиційну привабливість регіонів, досягти істотного збільшення інвестицій в інноваційні проекти, залучити приватний та державний капітал для фінансування НДКР, мобілізувати внутрішні фінансові ресурси регіонів для розвитку інноваційної діяльності.

3. Створити механізми страхування і компенсації можливих ризиків інноваційної діяльності та додаткове страхування внесків населення.

4. Організувати систему прямих зв'язків науки і промисловості. Підвищення конкурентоспроможності українських підприємств неможливе без інформації про новітні прикладні та фундаментальні дослідження.

5. Необхідно забезпечити функціонування регіональної мережі інноваційного консалтингу. Це дозволить сформувати цілісну систему інформаційного забезпечення розвитку інноваційної діяльності.

6. Вдосконалити систему підготовки спеціалістів для основних галузей високотехнологічного виробництва.

Висновки. Отже, одним із напрямів інноваційно-технологічного розвитку регіонів України має стати створення умов для *модернізації промисловості й підтримки та розвитку конкурентоспроможних у глобальному ринку територіальних виробничих кластерів*. При цьому, їхня поява виступає умовою знаходження Україною довгострокової конкурентоспроможності, а, отже, *стимулювання виникнення економічних кластерів* повинно відноситися до числа пріоритетів державної політики регіонального розвитку. Крім того, територіальні виробничі кластери повинні стати *формою інтеграції та підтримки малого й середнього бізнесу*. Тобто, традиційні макроекономічні та галузеві підходи до розвитку малого й середнього бізнесу необхідно доповнити регіональним, що проявляється у формуванні територіальних виробничих кластерів.

Перелік посилань

1. Буднікевич І.М., Школа І.М. Становлення регіонального ринку інновацій в Україні / Буднікевич І.М. – Чернівці: Зелена Буковина, 2002. – 290 с.

2. Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення / ред. І.В. Крючкової. – К. : Основа, 2007.

3. Перспективи становлення конкурентоспроможної регіональної економіки. Матеріали шостого Пленуму Співки економістів України та Міжнародної конференції. – К., 2007.

4. Семів Л.К. Інтелектуально-інноваційний розвиток регіону / Семів Л.К., Шульц С.Л. // Регіональна економіка. – 2009. - №2(52). – С.25-28

5. Статистична інформація/Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.